

dr hab. Anna Zalcewicz, profesor uczelni  
Zakład Prawa Gospodarczego i Polityki Gospodarczej  
Wydział Administracji i Nauk Społecznych  
Politechnika Warszawska

Warszawa, 4 sierpnia 2022 r.

**RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ**  
**magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego**  
pt. „Powiernictwo jako metoda zarządzania majątkiem”  
**Warszawa 2022 r. (maszynopis), ss. 279**

**I. Podstawa sporządzenia recenzji**

Recenzja została sporządzona w związku z powołaniem w dniu 21 czerwca 2022 r. przez Radę Dyscypliny Nauki Prawne Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie na recenzenta rozprawy doktorskiej magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego pt. „Powiernictwo jako metoda zarządzania majątkiem” napisanej pod kierunkiem dr. hab. Piotra Zapadki, prof. uczelni.

Głównym celem sporządzenia niniejszej recenzji, w świetle art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2017, poz. 1789 ze zm.) mającego zastosowanie w związku z art. 179 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1669), jest rozstrzygnięcie czy przygotowana rozprawa doktorska stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego w dyscyplinie naukowej nauki prawne oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.



## II. Ocena oryginalności rozwiązania problemu naukowego

Ocenę twórczego, oryginalnego charakteru dysertacji, oprócz należy na kilku kryteriach, zwłaszcza wyboru tematu pracy i postawienia oraz rozwiązania problemu badawczego. W tym aspekcie należy zauważyć, że rozprawa Pana magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego koncentrująca się na problematyce powiernictwa wpisuje się w wieloletnie badania doktryny nad tą instytucją pozostawiające jednak wciąż ciekawy obszar badawczy, co uzasadnia podjęcie dalszych badań na tym polu. W szczególności spojrzenie na powiernictwo jako rozwiązanie prawne służące zarządzaniu majątkiem jest zagadnieniem zasługującym na szersze opracowanie oraz przeprowadzenie aktualnych analiz naukowych w związku z dokonywanymi w ostatnich latach kolejnymi zmianami przepisów prawa oraz wyzwaniem obrotu gospodarczego, co wymaga zmierzenia się z powstałymi problemami naukowymi i ma swoją doniosłość praktyczną. Podjęty temat jest bez wątpienia ważny i aktualny. Doktorant uczynił zatem przedmiotem swojej dysertacji istotny, a jednocześnie nie przedstawiony dotychczas w takim ujęciu, problem badawczy w obszarze nauk prawnych.

Oceniając umiejętności postawienia i rozwiązania problemu badawczego niezbędne jest odniesienie się również do celu, jaki stawia sobie Autor rozprawy. W kolejnych częściach pracy Doktorant dokonuje ustaleń w świetle dotychczasowych osiągnięć nauki oraz na podstawie analizy orzecznictwa pozwalających na udzielenie odpowiedzi na pytania dotyczące charakteru umowy zarządu powierniczego, jej elementów oraz proponowanego zakresu zmian regulacji prawnych osiągając zakładane cele sformułowane we wstępie pracy (s.16). W swojej rozprawie twórczo opracowuje badany problem stosując metody właściwe dla charakteru badanego przedmiotu, to jest metodę dogmatyczno-prawną oraz w ograniczonym zakresie historycznoprawną oraz prawnoporównawczą.

Reasumując, przedłożona rozprawa ma charakter autorski, a jednocześnie walory poznawcze i twórcze, poszerza wiedzę w obszarze nauk prawnych w zakresie instytucji powiernictwa.

### **III. Ogólna wiedza teoretyczna Doktoranta w dyscyplinie naukowej oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej**

Lektura recenzowanej rozprawy pozwala uznać, że została ona przygotowana w sposób świadczący o właściwym poziomie wiedzy teoretycznej Doktoranta z zakresu nauk prawnych oraz jego kwalifikacjach do prowadzenia badań naukowych i prezentowania ich wyników.

Doktorant potrafił twórczo zidentyfikować problem w obszarze nauk prawnych, a także, co potwierdza treść dysertacji, wykonać zadania o charakterze badawczym. Wykazał on umiejętności właściwego stosowania metod badawczych oraz formułowania wniosków poprzedzonych krytyczną analizą zarówno dotychczasowego stanu badań naukowych, orzecznictwa, jak również stanu prawnego. Niewątpliwie potrafi wnioskować na podstawie wyników badań naukowych.

W związku z faktem, że problematyka powiernictwa jest przedmiotem kilkuletniego dyskursu przedstawicieli nauk prawnych, mającego swoje odzwierciedlenie między innymi w opublikowanych opracowaniach naukowych, konieczne było zapoznanie się z istniejącym dorobkiem doktryny i dokonanie odpowiedniej selekcji pozycji literatury, a także odniesienie się do tych publikacji, które w sposób pośredni związane są z tematyką dysertacji, ale były również pomocne w celu odpowiedzi na postawione w rozprawie pytania badawcze. Z zadania tego Doktorant wywiązał się właściwie potwierdzając w tym obszarze umiejętność w zakresie samodzielnego prowadzenia pracy naukowej (w pracy odniesiono się do 316 pozycji literatury przedmiotu, 60 orzeczeń). Poparta szeroką analizą źródłową podnoszona argumentacja świadczy natomiast o odpowiednim poziomie wiedzy teoretycznej obejmującej zagadnienia ogólne, ale również szczegółowe w obszarze prowadzonych badań.

Dokonując oceny umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej podkreślić można, że dysertacja Pana magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego pt. „Powiernictwo jako metoda zarządzania majątkiem” została przygotowana z zachowaniem dyscypliny metodologicznej, a oryginalność rozwiązania zaprezentowanego w rozprawie jest również wynikiem właściwego wyboru metod badawczych.

dr hab. Anna Zalcewicz profesor uczelni

Recenzja rozprawy doktorskiej magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego



Sama kompozycja pracy jest właściwa. Struktura rozprawy: układ, zastosowana hierarchia, a także kolejność rozdziałów są podporządkowane wyznaczonym celom badawczym w powiązaniu ze sformułowanym problemem naukowym. Od strony formalnej zmian wymagałby jednak sposób przyporządkowania części tekstu w poszczególnych rozdziałach. Doktorant bowiem konsekwentnie pozostawia części wprowadzające do poszczególnych rozdziałów bez nadania im tytułów i poza strukturą numeracyjną (strony: 23, 52, 65, 95, 130, 221). Właściwe byłoby również zastosowanie w dysertacji zasad numeracji wewnątrz rozdziału właściwych dla tego typu opracowań (w danym rozdziale poszczególne części powinny być numerowa zgodnie z regułą: numer rozdziału, numer podrozdziału, itd.). W zakresie kompozycji pracy można też wskazać, że nie udało się w pełni zachować proporcji poszczególnych części pracy, którą zaburza bardzo obszerny rozdział piąty czy wyróżnienie w rozdziale czwartym zaledwie ośmioakapitowego podrozdziału 2.9 (s. 107).

Podsumowując pozytywnie oceniam ogólną wiedzę teoretyczną Doktoranta w dyscyplinie nauki prawne i w zakresie analizowanych zagadnień oraz przygotowanie do pracy naukowej.

#### **IV. Pozostałe uwagi**

Recenzowane opracowanie naukowe autorstwa Pana magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego składa się z wstępu, części zawierającej całościowe wnioski oraz sześciu rozdziałów zasadniczych (rozdział I. Definicja powiernictwa (uwagi teoretycznoprawne), rozdział II. Źródła prawa powierniczego, rozdział III. Modele powiernictwa, rozdział IV. Umowa zarządu powierniczego, rozdział V Wykorzystanie powiernictwa w polskim porządku prawnym, rozdział VI. Ochrona majątku powierniczego). Każdy z rozdziałów kończy podsumowanie zawierające wnioski z przeprowadzonych w danej części pracy badań.

Dokonując kompleksowej analizy opracowania, w pierwszej kolejności podkreślić należy, że można odtworzyć tezę recenzowanej dysertacji i wnioskować, że Autor uznaje, że koncepcja prawna powiernictwa została przyjęta w polskim porządku prawnym a sama instytucja jedynie w sposób fragmentaryczny uregulowana jest w przepisach krajowych.

dr hab. Anna Zalcewicz profesor uczelni

Recenzja rozprawy doktorskiej magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego

Przemawia za tym całość argumentacji Autora oraz przyjęte i jasno wyrażone we wstępie rozprawy cele badawcze. Niewątpliwie jednak wartościowe byłoby, by Doktorant jednoznacznie tę tezę wyraził.

Pierwszy rozdział obejmuje swoim zakresem nieco szerszy obszar niż określony jego tytułem. Uwagi dotyczące kwestii terminologicznych i ujęć definicyjnych, z punktu widzenia merytorycznego bardzo zasadnie, wzbogacone zostały między innymi o rozważania dotyczące zagadnień granic swobody kontraktowania i dopuszczalności regulowania stosunku powiernictwa w drodze umowy przez strony oraz zagadnienia dotyczące cech odróżniających instytucję powiernictwa od innych instytucji prawa cywilnego o zbliżonym charakterze.

Rozdział drugi dysertacji ukierunkowany jest na analizę rozwoju prawa powierniczego w dość odległej perspektywie historycznej (prawo rzymskie, średniowieczne prawo kanoniczne). Jest on interesujący poznawczo i pozwala na ugruntowanie poglądu o bogatej tradycji instytucji powiernictwa, jednak ma luźny związek z celami badawczymi. Wykazanie, że powiernictwo jest jedną z najstarszych instytucji prawnych nie wpływa bowiem na zasadniczą argumentację zawartą w dysertacji, jak również realizację założonych celów.

Kolejny rozdział rozprawy zwiera rozważania dotyczące rozwiązań odnoszących się do funkcjonowania instytucji prawnych o charakterze powierniczym w różnych porządkach prawnych. Pozwala to na ukazanie koncepcji prawnych powiernictwa wykształconych w poszczególnych państwach, rozważenie możliwości przeniesienia wypracowanych koncepcji na grunt polski i sformułowanie wniosków dla kierunków zmian prawodawczych w naszym systemie prawnym. W rozdziale tym rozstrzygany jest problem badawczy jaki model byłby właściwy dla polskiego systemu prawnego. Natomiast zrealizowanym celem kolejnej części dysertacji było rozważenie charakteru umowy zarządu powierniczego, przesądzenie co do możliwości określenia *essentialia negotii* tej umowy i wypracowanie dyrektyw odnośnie regulowania przez strony praw i obowiązków w treści umowy powierniczej.

Doktorant w rozdziale piątym dysertacji dokonuje krytycznej analizy zastosowania instytucji powiernictwa w praktyce ukazując potencjalne i rzeczywiste możliwości wykorzystanie tej instytucji oraz instytucji o podobnym charakterze. Podejmuje między

innymi problematykę powiernictwa w prawie publicznym, bankowych czynności powierniczych, powierniczej umowy zarządzania spadkiem, co w pełni wpisuje się w tytuł rozdziału. Rozdział ten jest najobszerniejszy i można byłoby rozważyć nieco inny podział treści opracowania, w szczególności dotyczy to omówienia regulacji funduszy inwestycyjnych w prawie polskim. Natomiast wydaje się ciekawym, by Autor odniósł się do obowiązków powiernika, jakie mogą wynikać z umowy powierniczej. Na przykład w przypadku powiernika będącego powierniczym właścicielem udziałów w spółce z o.o. w zakresie uczestniczenia w zgromadzeniach wspólników, głosowania czy zaskarżania niekorzystnych uchwał.

Ostatni rozdział poświęcony został ochronie majątku powierniczego i zapewnienia uczestnikom obrotu bezpieczeństwa prawnego. Doktorant dostrzega problem niewystarczającej ochrony majątku i przedstawia w tym zakresie postulaty *de lege lata*.

Przeprowadzone przez Pana magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego badania pozwoliły na sformułowanie wniosków zawartych w ostatniej części pracy i podzielonej wewnętrznie na części wnioski *de lege lata* i wnioski *de lege ferenda*. Przedstawione konkluzje są trafne, wynikają z przeprowadzonych badań i odnoszą się zarówno do obowiązującego stanu prawnego, jak również postulowanych zmian w obowiązującym prawie oraz wskazują, że właściwe wykorzystanie instytucji powiernictwa może pozwolić na bardzo efektywny sposób zarządzania majątkiem.

Podkreślić należy, że rozważania w całej rozprawie prowadzone są w sposób zdyscyplinowany z zachowaniem zasady dostatecznego uzasadniania twierdzeń. Świadczą o odpowiednim poziomie dojrzałości naukowej, przygotowaniu do pracy badawczej i publikacyjnej, znajomości literatury przedmiotu, a także kwalifikacjach do kompetentnego uczestniczenia w dyskursie naukowym w dyscyplinie nauki prawne.

Kończąc tę część recenzji chciałabym odnieść się do sposobu formułowania wypowiedzi przez Doktoranta i jego dbałości o stronę edycyjną opracowania.

Oceniając język rozprawy wskazać należy, że jest on generalnie poprawny, Autor posługuje się w sposób prawidłowy językami prawnym i prawniczym. Z recenzenckiego obowiązku trzeba jednak zgłosić pewne uwagi krytyczne dotyczące staranności językowej, w szczególności przestrzegania reguł stylistyczno-językowych (za jeden z negatywnych przykładów może posłużyć sformułowanie zawarte w dysertacji „za zarząd powierniczy

należy rozumieć”, s. 29), a także występujących w pracy błędów językowych (m.in. opuszczania liter w wyrazach). Praca wymagałaby uważniejszej edycji tekstu, gdyż część niezgodności z obowiązującymi regułami języka polskiego jest, jak się wydaje, następstwem niedociągnięć w tym zakresie.

Poza zgłoszoną uwagą dotyczącą wyżej wskazanych niedoskonałości, praca od strony edytorskiej przygotowana została z zachowaniem wymogów stawianych tego typu opracowaniom i z należytą starannością.

Uzupełniając dokonaną już ocenę strony formalnej dysertacji i warsztatu naukowego należy dodać, że w pracy dokonano w sposób właściwy dokumentacji źródeł zarówno w przypisach, jak bibliografii załącznikowej, zaś w kontekście poprawności edytorskiej podkreślić dodatkowo należy, że zachowane zostały zasady przywoływania pozycji bibliograficznych. Jednocześnie, mając na uwadze, że sposób wewnętrznego porządkowania wykazów jest kwestią wyboru Autora, można jedynie zasygnalizować, że w przypadku wykazu aktów prawnych przyjęte jest, by akty podane zostały według rangi od najwyższych (Konstytucja, umowy międzynarodowe, dyrektywy unijne, itd.) oraz według dat w ramach tej samej rangi, począwszy od najmłodszych. Zastosowany w pracy układ alfabetyczny odbiega od tej reguły.

## **V. Konkluzje**

Ocena merytoryczna i formalna rozprawy doktorskiej obejmująca w szczególności znaczenie problematyki podjętej w recenzowanej dysertacji, metodykę badawczą, strukturę pracy, biegłość językową Doktoranta, umiejętność postawienia oraz rozwiązania problemu badawczego oraz krytycznej oceny dorobku w ramach dyscypliny naukowej jest pozytywna. Wskazane sugestie i uwagi krytyczne nie zmieniają mojej dobrej opinii o pracy.

Stwierdzam, że przedstawiona do recenzji rozprawa magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego pt. „Powiernictwo jako metoda zarządzania majątkiem” stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego odpowiadając w pełni wymogom, które stawiane są dysertacjom. Doktorant wykazał się zarówno ogólną wiedzą teoretyczną w dyscyplinie nauki prawne, jak również umiejętnościami potwierdzającymi jego kwalifikacje do samodzielnego prowadzenia badań naukowych. Tym samym rozprawa

dr hab. Anna Zalcewicz profesor uczelni

Recenzja rozprawy doktorskiej magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego

doktorska spełnia warunki określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

**Wnoszę w związku z tym o dopuszczenie Pana magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego do dalszych etapów zmierzających do nadania stopnia naukowego doktora nauk prawnych.**

Strona | 8



Handwritten signature of Anna Zalcewicz in blue ink, written in a cursive style.

/---dr hab. Anna Zalcewicz---/

dr hab. Anna Zalcewicz profesor uczelni

Recenzja rozprawy doktorskiej magistra Aleksandra Olafa Szpojankowskiego